

महिला सुरक्षा १३२५

(बुझ्ने प्रयास)

सन् २००० को अक्टोबर ३१ मा संयुक्त राष्ट्र संघ सुरक्षा परिषदले महिला शान्ति र सुरक्षा सम्बन्धमा निर्णय १३२५ पारित गर्‍यो । प्रस्ताव १३२५ संयुक्त राष्ट्रको यस्तो निर्णय र प्रतिबद्धता हो जसले द्वन्द्व र युद्धबाट महिला र बालिकामा पर्ने प्रभाव र शान्ति प्रयासमा तिनीहरूको भूमिका सम्बन्धमा विशेष महत्त्व राख्दछ ।

बुँदागत रूपमा भन्नुपर्दा निर्णय १३२५

१. महिला र बालिकाको अधिकारको सम्मान र सुरक्षा ।
२. शान्ति स्थापनामा महिलाको सक्रिय भूमिका ।
३. शान्ति स्थापनार्थ खटिएका सबैलाई लैङ्गिक सम्बेदनशिल प्रशिक्षण ।
४. लैङ्गिक पक्षलाई मूलधार मानि संयुक्त राष्ट्रमा गरिने द्वन्द्व, शान्ति र सुरक्षा सम्बन्धी रिपोर्टिङ र त्यसको कार्यान्वयन ।

संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद् निर्णय किन महत्त्वपूर्ण छ ?

सुरक्षा परिषद निर्णय संयुक्त राष्ट्र र त्यसका सदस्य राष्ट्रहरूले गरेको यस्तो वचनबद्धता हो जसले कुनै विशेष विषयमा कार्य गराउछ । यस्ता विषय कार्यान्वयन गर्न राज्य बाध्य हुने अपेक्षा गरिन्छ । राज्यलाई निर्णय १३२५ मा गरिएका वचनबद्धताप्रति उत्तरदायी गराउन विश्वभरिका महिलसँग सम्बन्धित संघ संस्थाहरू तथा शान्ति समूहहरू कार्य गरिरहेका छन् ।

प्रस्ताव १३२५ सर्भथन गर्नेहरूको दायित्व

यी चारै कार्यक्षेत्रलाई सम्बोधन गर्न यस निर्णयले संयुक्त राष्ट्र महासचिव, सुरक्षा परिषद, सदस्य राष्ट्रहरू र सशस्त्र द्वन्द्वरत सबै पक्षलाई १८ बुँदे निर्देश गरेको छ ।

१. युद्धको रोकथाम, व्यवस्थापन तथा निवारणको राष्ट्रिय, क्षेत्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूको सबै निर्णायक तहमा महिलाहरूको पनि प्रतिनिधित्व बढाउन सबै राज्यहरूसँग अनुरोध गर्दछ ।
२. शान्ति स्थापनाका लागि संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिवलाई उहाँको रणनीतिक कार्ययोजनाको (A/49/587) कार्यान्वयन गर्दा युद्ध निवारण तथा शान्ति स्थापना सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको निर्णायक तहमा महिलाहरूको प्रतिनिधित्व बढाउन प्रोत्साहित गर्दछ ।
३. महासचिवसँग राष्ट्र संघीय विशेष प्रतिनिधि तथा दूतहरू नियुक्त गर्दा महिलाहरूलाई पनि राम्रो स्थानहरू प्रदान गर्न तदारुकता देखाउन अनुरोध गर्नुका साथै सदस्य राष्ट्रहरूसँग महासचिवको पदमा पनि महिलालाई उठाउन प्रोत्साहित गर्नुका अतिरिक्त नियमित रूपमा महिलाको पनि पालो आउने गरी केन्द्रिय आरक्षण पात्रो (रोष्टर) बनाउन अनुरोध गर्दछ ।
४. संयुक्त राष्ट्र संघका स्थलगत (Field based) कार्यक्रमहरू खासगरी सैनिक पर्यवेक्षण, जनप्रहरी, मानव अधिकार तथा मानवीय कार्यक्रमहरूमा जनशक्ति नियुक्त गर्दा महिलाको भूमिका तथा योगदानलाई अझ बृहत रूपमा अगाडि बढाउन महासचिवसँग अनुरोध गर्दछ ।

५. शान्तिस्थापना सम्बन्धी कार्यक्रमहरूमा लैङ्गिक अवधारणालाई पनि समावेश गर्ने दृढता देखाउँदै महासचिवसँग सम्भव भएसम्म स्थलगत कार्यक्रममा लैङ्गिक पक्ष पनि समावेश गराउन अनुरोध गर्दछ ।
६. शान्ति स्थापना मापन तथा यस सम्बन्धी क्रियाकलापमा महिला सहभागिताको आवश्यकता, महिला अधिकारको संरक्षण र अन्य विशिष्ट आवश्यकता सम्बन्धी सामग्री निर्माण तथा तालिम सञ्चालन गर्न सदस्य राष्ट्रहरूसँग सेना तथा प्रहरीहरू परिचालनको तयारीको लागि राष्ट्रिय तालिम कार्यक्रमहरूमा माथि उल्लेखित तथा एच. आई. भि. (एड्स) सम्बन्धी जानकारीमूलक सामग्रीहरू पनि समावेश गराउन सदस्य राष्ट्रहरूसँग अनुरोध गर्दछ । साथै शान्ति स्थापना कार्यक्रममा संलग्न अन्य गैर सैनिक नागरिकहरूलाई पनि उपरोक्त प्रकारका तालिमहरू प्रदान गर्न व्यवस्था मिलाउन अनुरोध गर्दछ ।
७. लैङ्गिक संवेदन तालिमहरू सञ्चालनका लागि विशेष कोष तथा कार्यक्रमहरू, संयुक्त राष्ट्र संघीय महिला कोष, बाल कोष, संयुक्त राष्ट्र संघीय शरणार्थीका लागि उच्च आयोग लगायतका संघ संस्थाहरूद्वारा गरिएका प्रयासहरूमा आर्थिक, प्राविधिक तथा अन्य स्वयंसेवी सेवामा बृद्धि गर्न सदस्य राष्ट्रहरूसँग अनुरोध गर्दछ ।
८. शान्ति स्थापनाको लागि वार्ता तथा शान्ति सम्झौता लागू गर्दा क्रियाशील रहने सबै पक्षलाई उपरोक्त क्रियाकलापमा लैङ्गिक अवधारणालाई पनि आत्मसात गर्दै निम्न बमोजिम गर्न आव्हान गर्दछ :
 - क. युद्ध पश्चातको पुर्ननिर्माण, पुनस्थापन तथा पुनर्गमनको समयमा महिला तथा बालबालिकाहरूको विशिष्ट आवश्यकतालाई आत्मरात गर्न,
 - ख. युद्ध समाप्तका लागि आन्तरिक प्रक्रिया तथा स्थानीय महिलाद्वारा गरिएका शान्ति प्रयासहरूमा सहयोग पुऱ्याउनुको अलावा शान्ति सम्झौता कार्यान्वयन प्रक्रियामा महिलाको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने मापदण्डको निर्माण गर्न ,
 - ग. महिला तथा बालिकाहरूको मानव अधिकारको सम्मान तथा संवर्द्धन सुनिश्चित गर्न संवैधानिक, चुनावी, प्रहरी तथा न्यायिक मापदण्डको व्यवस्थापन गर्न,
९. सशस्त्र संघर्षमा संलग्न सबै सदस्य राष्ट्रहरूलाई महिला तथा बालिकाहरूको अधिकार संरक्षणको लागि अन्तर्राष्ट्रिय कानूनहरूको पालना गर्न अझ खासगरी नागरिकहरूको रूपमा १९४९ को जेनेभा सम्झौताद्वारा प्रत्याभूत अनिवार्यताहरू र १९७७ को अतिरिक्त बडापत्रमा उल्लेखित बुँदाहरू महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन सम्बन्धी महासन्धि १९७९ र ऐच्छिक वडापत्र (Optional Protocol) १९९९, बाल अधिकाका लागि संयुक्त, राष्ट्र संघीय घोषणपत्र १९८९ र मेइ २५, २००० का दुई ऐच्छिक वडापत्रहरूको

सम्मान गर्न आवहान गर्नुको साथै अन्तराष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम प्रतिमूर्ति (Rome Statute) तथा यसमा भएका व्यवस्थाहरूलाई आत्मसात गर्न पनि आवहान गर्दछ।

१०. शसस्त्र संघर्षमा संलग्न सबै पक्षहरूलाई, महिला तथा बालिकाहरू विरुद्ध लैङ्गिक आधारमा हुने हिंसा विपेशगरी यौन शोषण तथा बलात्कार जस्ता क्रियाकलापबाट बचाव गर्न आवश्यक उपायहरू अवलम्बन गर्न आवहान गर्दछ।

११. महिला तथा बालिकाहरूमाथि हुने यौन तथा अन्य शोषणहरू लगायत आम हत्यामा संलग्न दोषीहरूमाथि कानुनी कार्यवाही, मानवीयता विरुद्ध हुने अपराध, युद्ध अपराध तथा दण्डहिन्ताको अन्त्यका लागि सबै राज्यहरूले निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्वमाथि जोड दिदै यदि सम्भव भएसम्म आममाफीको व्यवस्थाबाट समेत यस्ता दायित्वहरू निर्वाह गर्न अनुरोध गर्दछ।

१२. नोभेम्बर १९९८ को निर्णय नं. १२०८ (१९९८), १९ अप्रिल, २००० को निर्णय नं. १२९६ लाई पुनस्मरण गर्दै शसस्त्र संघर्षमा संलग्न सबै पक्षहरूलाई गैर सैनिक जनसमुदाय तथा मानवीय प्रकृतिका शरणार्थी पशपजा तथा स्थानहरूको सम्मान गर्नुका साथै त्यस्ता स्थानहरू संरचना गर्दा महिला तथा बालिकाहरूको आवश्यकतालाई पनि समावेश गर्न आह्वान गर्दछ।

१३. निशस्त्रीकाण, सेना परिचालनको अन्त्य तथा विस्थापनको यत्नेजना तर्जुमा गर्दा संलग्न अधिकारीहरूलाई विस्थापनबाट भूतपूर्व सैनिक, महिला तथा पुरुष कर्मचारी तथा उनीहरूमाथि आश्रितमा पर्ने असर तथा आवश्यकतालाई मध्यनजरगर्न प्रोत्साहित गर्दछ।

१४. संयुक्त राष्ट्र संघीय वडापत्रको धारा १४ को मापदण्डलाई अनुमोदन गर्नुको साथै यसको स्वीकारोक्तिको लागि तत्परता व्यक्त गर्दछ, साथै यसबाट सर्वसाधारण जनतामा पर्ने सक्ने प्रभमवलाई आत्मसात गर्दै महिला तथा बालिकाहरूको विशिष्ट आवश्यकता पूर्तिको लागि उपयुक्त मानवीय छुटहरूतर्फ पनि ध्यान पुऱ्याउने सदिच्छा व्यक्त गर्दछ १५. सुरक्षा परिषदका विविध नियोगहरूमा लैङ्गिक पक्षको समायोजन महिला अधिकारको प्रतिरक्षाको स्थायित्वको लागि अन्तराष्ट्रिय महिला समूहहरूसँग समेत परामर्श लिने सदिच्छा व्यक्त गर्दछ।

१६. शसस्त्र संघर्षबाट महिला तथा बालिकाहरूमा पर्ने असर तथा शान्ति स्थापनाका लागि महिलाको भूमिका तथा शान्ति प्रक्रिया र द्वन्द्व व्यवस्थापनमा लैङ्गिक अवधारणा सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान कार्यक्रम संचालन गर्न आमन्त्रण गर्नुका साथै अध्ययनबाट निस्किएको निष्कर्षलाई सुरक्षा परिषद तथा संयुक्त राष्ट्र संघीय सदस्य राष्ट्रहरूलाई उपलब्ध गराउन अनुरोध गर्दछ।

१७. महासचिवज्यूसँग उहाँका प्रतिवेदनहरूमा सम्भव भएसम्म शान्ति स्थापना अभियानमा लैङ्गिक मूलधार र महिला तथा बालिकाहरू सम्बन्धी अन्य क्षेत्रमा भएका प्रगतिहरूको विवरण सुरक्षा परिषद् समक्ष पेश गर्न गर्न अनुरोध गर्दछ।

१८. यस क्षेत्रमा सक्रियतापूर्वक लागि रहन पनि प्रण गर्दछ।
(माथि उल्लेखित १८ बुँदाको अनुवाद सहयोग- इरिकन)

निर्णय १३२५ अनुसार सुरक्षा परिषदको प्रतिबद्धता

- द्वन्द्व समाधान र शान्ति प्रक्रियाको निर्णायक तहमा महिलाको सहभागिता बढाउने,
- संयुक्त राष्ट्रको फिल्ड मिसनहरूमा सैनिक निरीक्षक, प्रहरी, मानव अधिकार अधिकृतको माथिल्लो ओहदामा बढी महिला नियुक्त गर्ने,
- महिला र बालिकाको अधिकार र सुरक्षा सम्बन्धमा लैङ्गिक संवेदनशील प्रशिक्षण, निर्देशिका र सामाग्रीहरू प्रदान गर्ने,
- शसस्त्र द्वन्द्वले महिला र बालिकाहरूमाथि पारेको प्रभाव, शान्ति स्थापनामा महिलाको भूमिका, शान्ति स्थापनार्थ खटिएका सबैलाई लैङ्गिक संवेदनशील प्रशिक्षण सम्बन्धमा संयुक्त राष्ट्रले अध्ययन गराउने,

सशस्त्र द्वन्द्वरत पक्षहरूलाई निर्णय १३२५ को अनुरोध

- महिला र बालिकाको अधिकारसम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय कानूनको पालना गर्ने,
- संघर्षमा संलग्न पक्षले महिला तथा बालिकाहरूमाथि हुने हिंसा र खासगरी यौन शोषण र बलात्कार जस्ता क्रियाकलापबाट बच्न बचायन आवश्यक उपाय अपनाउने,
- द्वन्द्व, शान्ति र सुरक्षाको अवस्थामा महिला र बालिकाको आवश्यकतामाथि विशेष ध्यान दिने,
- स्थानिय महिलाहरूको शान्ति प्रयासलाई समर्थन जुटाउन र महिलालाई शान्ति स्थापनाको प्रत्येक अवस्थामा सहभागिता गराउने,

के तपाईले सुरक्षा परिषद् प्रस्तावना : १३२५ को बारेमा सुन्नु भएको छ ?

धेरैले यसवारे सुनेका छैनन् .. तर सबैले यस विषयमा जानकारी पाउनु आवश्यक छ । किन ? यसले के फरक पार्छ र ?

संयुक्त राष्ट्रका सदस्य राष्ट्रहरूले यस निर्णयलाई कार्यान्वयन गर्ने अपेक्षा गरिन्छ । नेपाललगायत विश्वभरिका महिला संघ संस्थाहरू र शान्ति समूहहरूले १३२५ मा उल्लेखित कुराहरू प्रति जवाफदेही हुन सरकारमाथि दवाव दिइरहेका छन् ।

यो प्रयास विभिन्न स्थानमा विभिन्न तरिकाले हुदैछ । पहिलो कुरा त १३२५ लाई विभिन्न भाषामा अनुवाद गरिदैछ । यसले महिला तथा बालबालिकाहरूलाई यसले भनेका कुरा बुझ्न मद्दत गर्नेछ । विश्वभरिका महिला संघ संस्थाहरूले १३२५लाई महिला , शान्ति र सुरक्षा सम्बन्धमा मानिसलाई जागरुक बनाउन एउटा आधार (फ्रेम वर्क) को रूपमा लिएका छन् । तिनीहरूले यसलाई आफ्नो सरकारलाई प्रभाव पार्न वकालत गर्ने र विभिन्न संघ संस्थामा सिफारिस गर्न प्रयोग गरेका छन् । नेपालमा हामी यही काम गर्दैछौं ।

१३२५कार्यान्वयन भएमा सुरक्षा परिषद्ले गर्ने प्रत्येक निर्णयमा द्वन्द्वमा महिला र बालिकाको अनुभवलाई समेटिनेछ । संयुक्त राष्ट्रले आफ्ना सबै फिल्ड मिसनहरूमा महिला र बालिकालाई पनि सम्बोधन गर्नेछ । उनीहरूको भाविष्य प्रभावित पार्ने शान्तिवार्ता वा प्रक्रियामा महिलालाई महत्वका साथ सहभागि गराउनेछ ।

त्यसो भए मैले यसलाई कसरी उपयोग गर्ने त ?

१३२५ लाई एउटा यस्तो आधारको रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ जसबाट व्यक्तिहरू, गैरसरकारी संस्थाहरू, सरकारहरू, अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूलाई द्वन्द्व, शान्ति र सुरक्षासम्बन्धी हरेक पक्षमा महिलाको सहभागिताको वकालत गर्न सजिलो होस् । नेपालमा हामीहरू पनि राजनैतिज्ञहरूलाई यो सोध्न सक्छौं कि “ तिमीहरूले १३२५ सम्बन्धमा के के काम गरेका छौ ? ” अथवा “भविष्यमा के के गर्न सक्छौ ” “नेपाल सरकारले आफ्नो वचनवद्धता कति पुरा गर्‍यो ? ” हामी १३२५ लाई विभिन्न कार्यक्रमहरू जस्तो - कार्यशाला, गोष्ठी र छलफलको आधारको रूपमा प्रयोग गर्न सक्छौं ।

तर बालिका र कम उमेरका महिलाले यसमा कसरी कार्य गर्ने त ?

● अहिलेसम्म यसको कार्यान्वयनमा वा बढी योगदान रहदै आएको छ । तर १३२५ सम्बन्धमा बालिका र युवा महिलाहरूले गर्नुपर्ने विशेष काम छ उमेरदार महिलाहरूले यसलाई आधार बनाई संगठन गर्ने वकालत गर्ने र जागरुकता बढाउने कार्य गर्दै आएका छन् । आफ्नो सहभागिता बढाएर युवा महिलाहरूले समेत यसको केही स्वामित्व ग्रहण गर्ने अवसर लिनु पर्दछ । यसबाट आफू आफ्ना समाकालिनहरूका लागि यसको के महत्व छफना समकालिनहरूका लागि यसको के महत्व छ भन्ने थाहा हुन्छ ?

- द्वन्द्वले बालिकाहरूको जीवनमा कस्तो प्रभाव पार्छ, त ? भन्ने कुरा सिक्ने तपाईं सुरुवात गर्न सक्नुहुन्छ (कार्यशाला गोष्ठीमा भाग लिने, अध्ययन -अनुसन्धान गर्ने)
- तपाईं त्यस्ता व्यक्तिहरू, संगठनहरू जति जेण्डरको विषयमा कार्य गर्दैछन् - उनीहरूले युवा महिलाका सम्बन्धमा के गर्दैछन् भनी सोध्न सक्नुहुन्छ ।
- तपाईं अन्य संगठनहरूसँग सहकार्य गर्न सक्नुहुन्छ - जो बालिका तथा साना महिला द्वन्द्व र सुरक्षा विषयमा काम गर्दैछन् ।
- तपाईं द्वन्द्वरत इलाकामा कार्यरत संस्थाहरू र युवा महिलाविच सम्पर्क सुत्रको काम गर्न सक्नुहुन्छ ।

१३२५ लाई हामी कसरी प्रयोग गर्न सक्छौ ?

१३२५ ले व्यक्तिहरू, गैरसरकारी संस्थाहरू, सरकारहरू र अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूलाई एउटा यस्तो आधार दिन्छ जसका कारण द्वन्द्व, शान्ति र सुरक्षाको हरेक अवस्थामा महिलालाई सहभागी गराउनुपर्छ भन्ने वकालत गर्न सजिलो हुन्छ । नेपाल लगायत संसारका सबै मुलुकका सरकारहरूले गरेको वाचा हो यो । १३२५ कार्यान्वयन गराउनका लागि वकालत गर्ने धेरै माध्यमहरू छन् । केही निम्न अनुसार छन् ।

जागरण बढाउने, सुसूचित गर्ने

- १३२५ को वकालत गर्ने अस्त्रको रूपमा केही सामाग्रीको विकास गर्नुहोस्
- आफ्नो संगठनको गतिविधिवारेमा प्रेस वक्तव्य निकाल्नुहोस्
- द्वन्द्वरत क्षेत्रमा सरकारको सहभागिता र कार्यहरूको अध्ययन गर्नुहोस् ,
- महिला, शान्ति र सुरक्षा सम्बन्धमा हुने कार्यशाला, गोष्ठी र सम्मेलनमा भाग लिनुहोस् ।

संजाल निर्माण

- अन्य संघ संस्था र व्यक्तिहरूसँग कार्यक्रम हरूमा सहकार्य गर्नुहोस् ।
- महिला, शान्ति र सुरक्षा विषयमा सामाग्रीहरू संकलन र आदान प्रदान गर्नुहोस् ।

यस सम्बन्धमा अरु कुरा जान्न के गर्ने ?

त्यसका निमित्त तपाईंले निम्न वेबसाइट हेर्नुभएमा थप जानकारी पाउन सकिन्छ ।

- 1325 peace women E-News : <http://www.peacewomen.org/news.1325News/1325Newsindex.html>
- UNIFEM's portal on Women Peace and Security : <http://www.comenwarpeace.org/>
- Women War and Peace: The Independent Experts Assessment on the Impact of Armed conflict in Women and Women's Role in Reach building : <http://www.unifem.undp.org/resources/assessment/index.html>
- United National Security Council Resolution 1325: <http://www.peacewomen.org/un/un1325/CombinedRecommendations.htm>
- To read the full Security Council Resolution 1325 document : http://www.un.org/events/res_1325e.pdf
- To find out more about the impact of conflict on girls, visit the following:
- NGO Working group on Women, peace and Security Recommendations for the Secretary General's Study on women, Girls Peace and Security : <http://www.peacewomen.org/un/ngo/ngostatements/recsSGreport.html>
- The Office of gender Affairs (OGA) for the UN Peacemaking Mission in the Democratic Republic of Congo (MONUC): <http://www.monuc.org/gender/>
- Women, Peace and Security: Study submitted by the Secretart General Pursuant to Security Council Resolution 1325(2000) : [http://www.un.org/womenwatch/daw.public/eWPS.pdf](http://www.un.org/womenwatch/daw/public/eWPS.pdf)

नेपाली महिलामा द्वन्द्वले पारेको असर

- वर्तमान अवस्थामा भइरहेको द्वन्द्वले नेपाली महिलामा ठूलो असर पारेको छ ।
- हिंसाका कारण धेरै महिलाहरूले आफ्नो ज्यान गुमाएका छन् भन्ने हजारौं महिलाहरू विधवा भएका छन् ।
- पतिविहीन भएका महिलाहरूमा यौन पेसा वा बेचबिखनमा पर्ने जोखिम बढी हुन्छ, किनभने उनी र उनको परिवारका लागि आयआर्जन गरिदिने कोहि हुदैन ।
- पुरुष पलायन भएका स्थानहरूमा महिला एक्लो भएका छन् र आफ्नो परिवार बचाउन आफैले कमाउनु परेको छ ।
- एकिलएका महिलाहरूमा यौन शोषण र बलात्कारको सम्भावना बढेको छ, उसले महिला र उनको समुदायमा गहिरो मानसिक चोट पुऱ्याएको छ ।
- माओवादी युद्धका कारण हजारौं महिला तथा बालबालिकाले आफ्नो समुदाय त्याग्नु परेको छ साथै परिवार तथा सामुदायिक सञ्जाल भत्ताभुङ्ग भएको छ, मानिसहरू कि त युद्धमै सामेल भएका छन् वा परिवार माल्नु वैकल्पिक रोजगार खोजी गर्दै अन्यत्र पलायन भएका छन् ।
- आर्थिक कठिनाइ र दुर्व्यवहार खप्न नसकेर धेरै महिलाहरू ठूला शहरतिर पलायन भएका छन् । बढ्दो असुरक्षा र आक्रमण हुने भयले महिला घपाउने कारण भएको छ ।
- द्वन्द्वको कारण चेलीबेटी बेचबिखन बढेको छ । बीस हजारभन्दा बढी चेलीहरू भारतमा बेचिएका छन् ।
- माओवादी हिंसा सुदूर इलाकाहरूमा बढी छ र बेचबिखन पीडित महिलाहरू प्रायः यिनै इलाकाका छन् ।
- पाचौं भागको एक भाग विद्रोही लडाकूहरू महिला छन् । धेरै विद्रोही महिलाहरू युद्ध मैदानबाहिर पनि कार्यरत छन् ।
- युद्धमा बालबालिकालाई सैनिकको रूपमा प्रयोग गरिएको छ ।
- माओवादीतर्फ लागेको आशंकामा वा आफ्ना छोराछोरीको बारेमा जानकारी नदिएको आरोपमा महिलाहरूलाई सामुहिक बलात्कार गर्ने र ज्यान समेत लिने गरिएको पाइएको छ ।
- सेभ द चिल्ड्रेनको "विश्वका आमाहरूको अवस्था २००३"ले बनाएको द्वन्द्व बचावट स्कोर कार्डले पहिलोपटक द्वन्द्वरत इलाकामा रहेका महिला, बालिका र बालकहरूको सुविधाको लागि अति आवश्यक सुरक्षा आवश्यकताहरूको पहिचान गरेको छ । यौनजन्य हिंसा र शारीरिक पीडा, बेचबिखन र यौन पेशा, सेनामा भर्ती, मानसिक आघात, परिवारबाट अलग्याउने कार्य र क्याम्पमा गरिने दुर्व्यवहारबाट यिनीहरूलाई रक्षा गरिनुपर्दछ । स्कोर कार्डमा नेपालले पाएको नकारात्मक ६५ अङ्कले के देखाउछ भने नेपाल बढी सुरक्षा आवश्यकता भएको वर्गमा पर्दछ, तर यहाँका महिला तथा बालबालिकाले त्यस्तो अति आवश्यक सुरक्षा प्राप्त गर्न सकेका छैनन् ।
- सिविन (कन्सर्न सेन्टर फर चाइल्ड वर्क्स इन नेपाल) अनुसार द्वन्द्वको सीधा परिणामस्वरूप करिब १५० बालबालिका मारिएका छन्, ४००० भन्दा बढी पलायन भएका छन् र २००० जना टुहुरा भएका छन्

